

V luči vere

I ljubimo
svoj dom!

RAFAEL

Glasilno jugoslovanskih izseljencev
v Belgiji, Franciji, Holandiji, Nemciji.

Uredništvo: HEERLEN, Uilestraat 12a, Holandija.
Štev. 5.

MAJ 1933.

Izdajejo: Slovenski izselj. duhovniki.
Leto III.

V BOJ ZA NOVO DELAVSKO PRAVICO! DELA NAJ SE LE 40 UR NA TEDEN!

Izredno težke delavske razmere sedanjega časa so privedle delavstvo do tega, da zahteva novo pravico. Zmanjša naj se število delavnih ur na teden na 40. Plača mora ostati ista kot za sedanjih 48 ur. Zakaj ta nova zahteva? Ali je opravičena? Da, zahteva je opravičena in to zlasti iz dveh razlogov.

Prvič vsled ujeljave modernih strojev. Te mašine opravljajo zlahkoto in v kratkem času delo, za katero je bilo treba poprej več časa in več rok. Tako ti stroji škodijo delavstvu, ker mu odjedajo kruh. Ali naj jih zato razbijemo? Kaj še, hvala Bogu, da jih imamo. Naj se le vrte, naj le delajo, naj odvzamejo nekaj teže dela človeku. Da ti stroji škodijo delavcu je vzrok v tem, da delajo ne za delavca ampak samo za njihove lastnike. Njihov od Boga jim dani namen je delati v splošni blagor. Kaj je bolj pravično kot da so tega napredka deležni tudi delavci. Če mašina v krajšem času naredi delo, naj ima delavec od tega tudi korist, da se mu zmanjša delovni čas. Narejeno vsled tega ne bo nič manj, in lastnik bo imel še vseeno svoj dobiček. Tako postane stroj dobrotnik tudi za delavca, kar je edino prav in pošteno.

Drugi in glavni povod zmanjšane delovnega časa je kuga brezposelnosti. Kako zaposliti milijone delavcev, ki bi radi delali, pa dela ni! Ali naj zaposleno delavstvo dela od jutra do večera in drugi naj bodo brez dela! Skrajša naj se zato brez odbitka pri plači delovni čas in takoj se lahko zaposlijo tisoči brezposelnih.

Kaj čuda, da zahteva po 40 urnem tednu ni našla odmeva le pri delavstvu, ampak tudi že pri mnogih vladah. Te se zavedajo, da je treba nekaj storiti zoper brezposelnost, ki je njim samim v škodo. Berite le koliko milijard morajo nekatere države izplačevati za brezposelne in razumeli boste, da jim mora biti na tem lažje, se teh stroškov izogniti. Zadolžene so že tako premnogo države čez glavo.

Vprašanje 40 urnega tedna je na dnevnem redu in gre počasi pa gotovo proti uresničitvi. Tako je zborovala letos v Ženevi Mednarodna konferenca dela od 11. do 25. januarija. Edino vprašanje, za katero je šlo, je bil zmanjšani delovni čas. Zastopani so bili delavci, države in lastniki podjetij.

Zanimivo je obnašanje raznih držav. Amerika in Rusija se zborovanja nista udeležile. Angležka je bila vže naprej proti. Zoper sta bili Švica in Belgija. Te dve zahtevata, naj se zadeva uredi po industrijskih panogah.

Države prijazne delavskemu predlogu po 40 urnem tednu so bile Jugoslavija, Nemčija, Španija, Francija, Italija, Danska, Poljska, Kanada. Vse te države so voljne upeljati zahtevani skrajšani delovni čas, zahtevajo le eno, namreč, da se ta upelje po vseh industrijskih državah, da bo povsod enako.

Proti so bili seveda lastniki podjetij. Ti sicer nimajo nič

proti temu, da se zniža delovni čas, a stavijo zahtevo, da znižajo tudi plače. Tožili so, da so se časi tudi zanje poslabšali. Izgovarjali so se, da so delavske razmere po raznih deželah različne in na težave za kmečke delavce. Tolažili so delavstvo, da bodo cene živilom padle, če se znižajo plače. Toda delavstvo ima o tem prežalostne izkušnje in ne verjame takim tolažbam. Na vsak način, če je treba pri tem prinesiti kake žrtve, jih lažje prenesejo delodajalci kot pa delavci.

In končni uspeh Mednarodne delavske konference, kateri je bil ta? Umevno, da drevo ne pade na en mah. Odločila ta konferenca še ni vprašanja. Sestala se bo zopet v maju. A led je prebit. V načelu je bil sprejet skrajšani delovni čas z 41 glasovi, proti jih je bilo 28.

Sedaj je na delavstvu, da se naprej bori za svoje pravice, ker pregovor pravi, da pečeni golobčki še nikmur niso v usta prileteli. Države so nekatere že odločno za teden 40 delavnih ur. Ko se jim pridružijo še ostale, se tudi podjetniki ne bodo mogli ustavljati tej pravični delavski zahtevi.

Da bi le delavstvo potem svoj prosti čas porabilo prav zlasti v umsko izobrazko, ker sicer bi mu več prostega časa ne bilo v korist ampak pogubo.

FRANCIJA.

Liévin P. de C.

Kratko poročilo o delovanju Zveze jugosl. rudarskih društev v Severni Franciji. Z isto vnmno kot poprej je tudi v letu 1932 delovala Zveza v dobrobit svojih članov. Marsikak rojak, ki ga je Zveza v svojih društvi podpirala, je okusil, kako prav pride vsakemu v slučaju bolezni in nesreče, ako je organiziran v rudarskih društvi. Naslednja društva so nam poslala svoje poročilo za leto 1932.

Društvo v Bruay, ki steje 80 članov, je izplačalo podpore 6880.— frs. Stališče blagajne frs. 1100.—.

Društvo v Sallaumines šteje 72 članov. Izplačalo je 6550.— frs. podpore. Stanje blagajne 1105.— frs.

Društvo v Vendin-le-Vieil ima 52 udov. Dalo je podpore 2375.— frs. Stanje blagajne 666.— frs.

Skupna podpora je znašala 15.805 frs. Za naprej gledamo s strahom v bodočnost. Slabi časi se poznajo zlasti pri društvenih blagajnah, tako, da le z največjo težavo morejo še delovati.

Pozor starši! Od neke strani v Lens se dela propaganda, da bi pošiljali starši svoje nedorasle fante za pastirje v Srednjo in Južno Francijo.

Starši, premislite dobro, predno kaj obljubite in se zavezete in še plačate povrhu. Še za odraslega človeka je tujina nevarna, kaj še le za 11 ali 12 letne dečke. Prav nič ne veste

v kako hišo bodo prišli, sami se ne morete nič prepričati, v kake razmere bodo postavljeni. V enem letu se vam otrok lahko čisto pokvari. Ne polakomnite se torej za nekaj frankov, duše in prihodnost vaših sinov so več vredni.

Neprosvoljen štrajk. Namesto napovedanega tridnevnega protestnega štrajka, nam je za te dneve kompanija sama dala tri dni dopusta. Za premnoge naše rudarje je bila to najugodnejša rešitev štrajka, ker sami niso vedeli, kaj naj naredijo. Tako smo ob lepem pomladanskem vremenu imeli dosti časa, da uredimo svoje vrtičke in se malo počijemo. Seveda bodo ob plačilnem dnevu manj zadovoljne žene, ki bi za praznike rade imele, da bi bil zaslužek kaj boljši. Bo treba pa kolače malo manj namazati.

Sallaumines P. de C.

Našim dopisnikom in javnosti. V zadnjem času smo od naših dopisnikom prejeli več dopisov. Vsi ogorčeno zavračajo krivične in lažnjive napade nekega zakotnega komunističnega lista na poštene naše može. To je tem grje, ker ta listič vse to tajno dela; skriva se za napačnimi naslovi in le iz zasede meče blato na ljudi, ki mu niso všeč.

Uredništvo je mnenja, da bi izkazalo temu listu preveč časti, če bi podrobno odgovarjalo na vse njegove laži. Napadeni so dovolj znani kot pošteni može in jih pred pametnimi ljudmi ni potrebno zagovarjati. Naj jim bo v čast, ako jih tak list napada. To je le znamenje, da prav delujejo, saj že pogovor pravi, da se polena mečejo le na taka drevesa, kjer je kaj dobrega na njih.

Smrtna nesreča. Smrtno se je ponesrečil v jami naš rojak Kotnik Franc, star 44 let, doma iz Brežic. Pokopali smo ga 7. aprila ob obilni udeležbi njegovih rojakov. Možu, ki je imel jako trnjevo pot v življenju, naj sveti večna luč boljšega življenja.

Materinski dan. Naša šolska mladina je priredila 9. aprila lepo prireditev na čast svojim mamicam. Poleg deklamacij so igrali dve igri: Siroto Jerico in Snidenje.

Bruay-en-Artois.

Društveno gibanje. Društvo sv. Barbare napreduje zlasti po številu članov. Ima čez 80 udov kljub konkurenci od strani novo ustanovljenega društva. Seveda je vprašanje, če je bilo še eno društvo v Bruay potrebno, in to z istim namenom, do podpira svoje člane v slučaju bolezni in nesreče. Tako se moči le cepijo.

Zato razumemo, da uvidevni može novega društva že sami preiščujejo, ali naj društvo, ki je bilo od drugodi ustanovljeno, opuste, ali pa izpremenijo v kako drugačno organizacijo. Rafael pa misli, da bi bilo najlepše da bi vsi Brujčani lepo skupaj držali, skupno delali in imeli več moči za naše slabe čase. Boga zahvalimo, da imamo tako vzorno vodeno rudarsko društvo, ki deluje že 8 let v ponos in korist rojakom v Bruay. Sloka jači, nesloga tlači!

Prireditve. Dne 9. aprila je uprizorilo društvo sv. Barbare dve času primerni igri: Kajn, in Kjer je ljubezen, tam Bog. Pogostni lepi nastopi kažejo, da se društvo sv. Barbare zaveda svoje naloge, nuditi svojim rojakom poleg podpor tudi pouk in pošteno razvedrilo.

Starišem v vednost. Od škofijstva so bili izdani poostreni predpisi glede pripustitve k prvemu sv. obhajilu. Ukazano je, da ne smemo prezgodaj spuščati otrok k slovesnemu obhajilu, in da mora vsak vsaj tri leta poprej redno obiskovati pouk v krščanskem nauku. Bo treba ubogati in ne bo mogoče otrok pred 9 letom pripustiti k slovesnemu sv. obhajilu.

Birma za Bruay bo letos na četrtek 1. junija. Otroci, ki žele iti, naj se po Veliki noči oglasijo.

Sv. Obhajilo bo pozneje o sv. Alojziju.

Aumetz.

V tukajšnjem rudniku so uvedli za poskušnjo pri eni partiji nov način akordnega dela. Cilj: plače še nižje, produkcija

večja. Je pa novi način strah delavcev. Mnogi so raje vzeli papirje in šli iskat dela drugam. Če bodo s tem nadaljevali, bo res počasi izgubil Aumetz za slovence privlačnost, kakor je bilo doslej.

Na velikonočno nedeljo smo se zbrali na prireditve Slov. delavskega društva. Obširna dvorana pri Weberju je bila kar precej polna, kajti to pot se je ob sodelovanju lepega vremena tok slovencev, raztresenih po oddaljenih kolonijah, obrnil v Aumetz, da si s prijatelj voščijo za praznike in se zopet enkrat naučijo slovenskega petja, slovenske besede in končno v smehu in dobri volji pozabijo na težave delavnih dni. Žal ni bilo nobenemu, kdor je prišel. Precej številen pevski zbor je lepo zapel 6 pesmi. Videti je bilo, da so se pevci res pridno učili. Na nekaterih mestih so pokazali prav prijetno eleganco. Zelja vseh je, da bi isto skrbnost stalno gojili tudi glede petja v cerkvi, saj je znano in pisec je sam slišal, kako mu je nekdo dejal, da je zato prišel oddaleč in tako zgodaj semkaj, ker bi tako rad zopet enkrat slišal v cerkvi domače petje. Igralci se niso nič manj potrudili. Beseda jim je tekla gladko, dasi so zavili sem in tja vsak v svoje narečje, kar pa ni motilo. V vloge so se zamislili precej dobro, in so mogli gledalci z užitkom slediti poteku Česnikove tridejanske veseleigre Pogodba.

Boulange.

Pred kratkim smo kot četrtega slovenskega delavca na tem rudniku sprejeli medse Antona Blažič iz Kostanjevice pri Kanalu, veselega fanta 28 let, pa smo že čez 8 dni izgubili za vedno. Radi noge je moral iskati pomoči v bolnici, kjer so mu jo odrezali. Ko se je k težki operaciji pritaknila še pljučnica, za ozdravljenje ni bilo več upanja. 19. aprila t. l. smo ga pokopali. Na zadnji poti smo ga spremili z rudniško zastavo iz Boulangeya, prišli so tovariši, zlasti rojaki iz Primorske in celo nekaj italijanov, ki se je z njimi dobro poznal. Naš izseljeniški duhovnik je v nekaj besedah pokojnega priporočil našemu spominu in molitvam, pevski zbor iz Aumetza mu je zapel dve žalostinki, primorski rojaki pa so složili za venec, kot zadnje slovo od prijateljev. Ker ni bilo k pogrebu nobenega domačih, je bil pogreb fotografiran, da se pošlje očetu spomin na sina, ki ga je tujina požrla kakor že mnogo drugih.

Tucquegnieux-Marine.

Zopet so žalostno zapeli zvonovi, zopet smo spremili na „kraj miru“ našega človeka, zopet so odmevale v tujini naše pretresljive nagrobnice. To pot je segla smrt v mlade vrste. Njena žrtev je postala osemletna Zofka Gradišnikova. Prehladila se je revica in dobila hud revmatizem, kateremu se je pridružila še pljučnica. Pogreba so se udeležili poleg odrastlih tudi otroci. Spremljali so Zofko na zadnji poti francoski otroci pod vodstvom francoske gdč. učiteljice in slovenski pod vodstvom učitelja Jankoviča. Zadnji so zapeli pred hišo „Z Bogom draga Zofka ti, zdaj se ločimo.....“ na pokopališču pa „Spomladi vse se veseli.“ Le malokatero oko je ostalo suho. Najhuje je seveda staršem, ki so izgubili edino hčerko. Ob tej priliki priporočamo vsem staršem, naj radi in redno pošiljajo otroke tudi k slovenskemu pouku in krščanskemu nauku. Vi otroci pa posnemajte Zofko. Hodite tako radi v šolo, kakor je Zofka hodila!

Na Marini še vedno sprejemajo delavce. Najraje take z družino. Vedno naraščajoče število delavcev in še nekatere druge okolnosti so pripravile Marinčane do tega, da so si ustanovili svoje društvo, medtem ko so bili prej včlanjeni pri sosednjem v Tucquegnieux. Na ustanovnem občnem zboru je bil izvoljen za predsednika Zupan Ivan. Društvo ima kulturni in podporni značaj. Podpore prejemajo bolniki in ranjenci. Društveni blagajnik je Metelko Al. Ta je zbiral o priliki prej omenjene Zofke Gradišnikove za njene starše prostovoljne prispevke. Nabral je okrog 300 frankov. Hvala in priznanje njemu kakor tudi darovalcem.

Sveto mašo nam opravlja sedaj gospod župnik Švelc vsako nedeljo. Udeležba je sicer majhna, vendar se zdi, da so nekateri začeli premišljevat kdo je ustvaril lepe cvetlice, solnce zvezde in drugo. Še tako majhno hišico ali kraj drugega mora

nekdo narediti, ves svet pa naj bi kar iz nič nastal. Tudi ne gre nekaterim v glavo, kako da nekateri verujejo, da je res nekeje Amerika, ko so o njej samo slišali, a da je res Bog, pa ne verujejo, čeprav povsod vidijo njegova dela. Pa še to premislite, ali se splača živeti in biti pošten, če res ni posmrtnega življenja. Življenje je tako žalostno in težko, zakaj bi si ga sami ne vzeli in napravili s tem konec našemu trpljenju. Ali pa kradli bi, seveda previdno, da nas orožniki ne dobijo in ropali bi pa ubijali, samo da bi dobro živeli. Saj se da to še vedno napraviti tako, da nihče ne izve. Vesti pa ni, če ni Boga. Koga naj se še brezverec boji, če uteče orožnikom. Če pa se kljub temu boji in ga nekaj peče, da se večkrat sam prijavi sodiji, potem obstoja neka višja tajna sila, ki nam brani vzeti si življenje, ki nam brani delati hudo in veleva storiti dobro. To je uganka, katero tudi premišljuje.....

Zahvala. Ob smrti naše ljubljene Zofke se najiskrenejše zahvalujemo vsem, ki so ji lajšali njeno mučno bolezen, posebno pa č. g. župniku Svelcu, g. zdravniku Marville. Zahvaljujemo se vsem dobrim srcem ki so nas skušali tolažiti, vsem darovalcem vencev, kakor tudi onim, ki so nam nudili denarno pomoč. Posebna hvala g. Jankoviču za njegov pogrebni govor in njegovim pevkam, ki so zapele zadnje slovo, pogrebem ter vsem njenim znankam in prijateljicam, ki so jo počastile z zadnjim obiskom in v velikem številu spremile k večnemu počitku.

Zalujoči starši in bratci.

Merlebach.

Veliko noč smo praznovali v najlepšem vremenu in razpoloženju, vsaj tisti, ki so še dobre volje. Na veliko soboto smo po posebnem dovoljenju tukajšnjega škofijstva imeli v cerkvi posebej za Slovence obrede velikonočne sobote s sv. mašo, med katero so pristopili k velikonočnemu sv. obhajilu vsi navzoči. Hvala Bogu v veliko večjem številu kot prejšnja leta. Misijonsko delo v spovednici je opravljal g. Švelc iz Aumetza, ki je, kakor so potem govorili, „podušljiv gospod“. Naj mu bo na tem mestu izrečena prav iskrena zahvala.

Cerkveni pevski zbor iz Merlebacha je na Veliko noč tudi letos ponesel slovensko velikonočno pesem v Stiring. Kakor lani tudi letos z uspehom.

„Zvon“ iz Jeanne d'Arc-a, ki je obenem tudi cerkveni zbor je letos prvič gostoval in sicer v Merlebachu na Belo nedeljo, ker so bili domači pevci v Luneville. Čeprav brez svojega pevovodje, so „zvonovci“ pokazali to in ono lepo prednost.

Razburjenje in spošna nervoznost se je v glavnem polegla. Novih odpustov ni pričakovati, prošnje za naturalizacijo so vložene in zdaj — „vse mirno je in žalostno!“ Zdi se, da je že ta in oni prišel do spoznanja, da ne bo tako enostavno in lahko „udomačiti“ se. Bo treba prej še ves krompir, ki ga sadijo pospraviti z njiv in pojesti!

Dopis iz „Delavskega Doma“ (Schlafhaus). Med mnogimi Delavskimi domi družbe Sare et Moselle služi svojemu namenu samo še naš v Merlebachu. Velika, impozantna stavba. Vsi drugi stoje prazni kot vidno znamenje krize. Pa tudi ta v Merlebachu je le napol zaseden, samo okrog 200 nas je še v njem, med temi lepo število Slovencev oziroma Jugoslovanov. Pred nekaj leti je stanovalo tu in v takoi zraven stoječem enako velikem Delavskem domu več ko 800 samskih delavcev. Toda ta naš najbližnji sosed stoji že dolgo prazen. Stavbo predelujejo že dalj časa v palačo, kamor se v jeseni preseli glavna rudniška direkcija. Toraj dobimo imenitne sosede. — Drugače pa je Delavski dom za samske in brez družine tukaj živeče delavce dobra in koristna ustanova. Živimo kar udobno, v prijazni družabni vzajemnosti s Poljaki, Čehi. Nemci in tudi s tukajšnjimi domačini—čeprav nam posljedni radi pokažejo da smo tuici. — Hrano si pripravlja vsak sam, kakoršno mu naroči denarnica ali želodec. V tem oziru smo tukaj veliko na boljšem kakor pa drugod v dostikrat zloglasnih kantinah, kjer imajo delavci poleg stanovanja

tudi hrano, ki je dostikrat nezadostna ali predraga in tudi želodcem neodgovarjajoča. Če si svoj lastni kuhar, se lahko izogneš tem neprijetnostim. Treba seveda malo truda in priročnosti. — Tudi poceni razvedrila imamo dosti: šah, časopis, gramofon in tudi karte. — Tudi nekaj brezposelnih živi med nami, ki čakajo da pride zelena pomlad-delo!

Al. Gr.

HOLANDIJA.

Prekrasno velikonočno jutro

smo doživeli letos v Holandiji. Ljubljanski dnevnik „Slovenec“ prinaša z dne 25. 4. o tem dopis nekega izseljenca:

Velikonočno vstajenje smo letos obhajali prvič na zelo slovesen način. Kmalu po 4 uri zjutraj so se začele zbirati množice iz vseh krajev: iz Lutterade so prispeli 3 avtobusi, iz Brunssuma 2, Nieuwenhagen 2, Eijgelshoven 2, Hoensbroek 2 in Spekholzerheide 1, razun tega še več avtotaksijev. Iz Heerlerheide je bila udeležba polnoštevilna, ker se je tamkaj vršila slovesnost. Vzlic temu, da so naselbine oddaljene po več ur, se je ob 5. zbralo v cerkvi okrog 1000 slovenskih vernikov. Točno ob 5 je zasvirala godba iz Brunssuma, katera je odsek društva sv. Barbare, slovesen uvod.

Med sv. mašo so po večini pristopili vsi k mizi Gospodovi. Slovesno službo božjo je opravil naš pater č. g. Teotim. pridigoval je naš izseljeniški duhovnik č. g. Oberžan tako ganljivo, da nobeno oko ni ostalo suho kakor tudi ne oko g. pridigarja samega. Med procesijo v cerkvi so peli naši mali izseljenčki, katere je vodila učiteljica gdčna Ažmanova. Vsa društva s svojimi zastavami pa so tvorila špalir, predsedniki društev so pa nosili goreče sveče pred Najsvetejšim. Med sv. mašo so peli lepe velikonočne slovenske pesmi, katere so nas spominjale naših mladostnih let v naši domovini, združeni pevski zbori iz Lutterade, Hoensbroek, Brunssum, Heerlerheide, Eijgelshoven, Nieuwenhagen pod vodstvom našega izseli. pevovodje g. Kronovška.

Krasen je bil pogled na množico, katera je zapuččala cerkev s trdnim prepričanjem, da slovenskim izseljencem v Holandiji, kakor dolgo ostanemo tukaj, ne bo nobena velika noč ostala brez lepe domače velikonočne slovesnosti. Izseljenec.

Lutterade.

Umrla je po kratki mučni bolezni v bolnici v Sittard dne 26. marca žena člana društva sv. Barbare Jozef Hudales. Pokojna zapuščča dvoje nedoraslih otrok. Zalujočemu možu naše iskreno sožalje! Za venec in sv. maše za pokojno so darovali dobri Slovenci 18.91 fl. Vsem darovalcem iskreno hvala!

Kolesarski odsek je dobil novega predsednika v osebi g. Antona Kurent.

O materinski proslavi poročamo še le sedaj. Kakor povsod, je tudi pri nas uspela nad vse lepo. Vse priznanje gdčni učiteljici. Želimo pač, da bi starši ob sličnih prilikah še bolj številno posetili take lepe proslave!

Zgubili smo zvestega našega člana Karola Praznik. Ze dalj časa je bolehal, pa se je odselil s svojo pridno družinico dne 20. aprila v domovino.

Maastricht.

Odkar izhaja naš list Rafael se še nismo oglasili v njem mi Mastrihčani. Mogoče boste pa v bodoče kaj več slišali o nas.

Po par letnem bolehanju je umrl v tukajšni bolnici dne 24. aprila Jozef Burja. Zavratna jetika mu je 32 letu pretreala nit življenja. — L. 1931 je ležal fant 8 mesecev v bolnici. Precej se je opomogel. Takrat se mu je svetovalo naj potuje v domovino, da docela okreva in se mu tudi izposlovalo prosto vožnjo. Pa ni hotel. Ko je pričel zopet z delom, je opešal. Delo v cementni tovarni pač ni moglo povoljnejše vplivati na bolna pljuča. Naj počiva v miru! — Slišali smo — in to nam je zelo žal —, da eden pokojnikovih prijateljev ni hotel niti njegove zadnje želje uslišati..... Pač redki so zvesti prijatelji!

Društvo sv. Barbare je imelo 9. aprila izredni občni zbor, radi volitve novega predsednika in tajnika. Izvoljen je bil nov odbor: predsednik Franc Belinc, Vinkerstr. 50. Chevremont, tajnik Ivan Pribovšek, Beukenboschweg 35. Chevremont, blagajnik Anton Turšič, Vinkerstr. 53., odbor: Vovk, Gaber, Rabuda.

Odmev materinskih proslav.

Proslave materinskih dni so za nami. Toplo in dobro nam je bilo v dušah, ko smo poslušale naše male. Ostal nam bo ta prelepi dan gotovo v najlepšem spominu.

Dekleta iz dekliškega krožka so nas prijetno iznenadile z eno dejanko „Pismo“, z govorom in deklamacijami. Slišala sem, da so se z veseljem odzvale povabilu in sodelovale pri vseh štirih proslavah materinskega dne.

Splošna želja je, da bi jih smeli videti še na naših odrih. Naj jim bo lepo započeto delo v veselje!

Mamica udeleženka.

Slovenskemu dekletu!

Na željo se bo osnoval dekliški krožek še za kolonije: Chevremont, Eijgelshoven, Nieuwenhagen, Lauradorp in Waubach. Za kraj sestankov bi si izbrale osrednjo točko, n. pr. Nieuwenhagen. Dotične, ki so se doslej že priglasile, obiščem v kratkem osebno. Ostale, ki bi želele pristopiti, vljudno prosim, da mi sporoče svoj naslov, ali po tamkajšnjem predsedniku društva ali pa na moj naslov.

Opozorite na to še vse one, ki jih „Rafael“ ne doseže.

Marija Ažman,

Meisjestehuis Heerlen.

Bivšim članom bratovski skladnic v Jugoslaviji!

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani opozarja bivše polnopravne člane bratovskih skladnic, ki so izstopili iz zavarovanja ter radi tega izgubili iz pokojninskega zavarovanja pridobljene pravice, da so izšla nova pravila bratovskih skladnic, ki dajo izstopivšim članom možnost, da si izgubljene pravice zopet pridobe in jih varujejo, čeprav ne vstopijo zopet v delo pri podjetjih, včlanjenih v bratovskih skladnicah, s plačevanjem letne priznalice v znesku 20.— din.

Člani, ki svoje zavarovalne pravice obnove in imajo uračunljive članske dobe najmanj lo let, imajo enako aktivnim članom pravico do pokojnine, ako so izgubili na svoji delazmožnosti več kot dve tretjini.

Zato naj se člani, ki so izstopili iz zavarovanja pred 1. januarjem 1925 in na svoje zavarovanje odpadajočih rezervnih deležev (Abfertigung) niso dvignili ter prav tako člani, ki so zavarovalne pravice izgubili zaradi prekinitve ali izstopa iz zavarovanja po 1. januarju 1925 in žele obnoviti svoje zavarovalne pravice, javijo krajevni bratovski skladnici, kjer so bili nazadnje zavarovani, ustmeno ali pismeno v dobi od 1. aprila do 30. avgusta t. l. Članom, kateri se v določenem roku ne javijo, oziroma ne plačajo priznalice, ožive zapadle pravice samo v primeru, če zopet nastopijo delo v podjetju, včlanjenem pri bratovski skladnici in ga vrše najmanj eno leto.

Slovenska služba božja.

V majniku se vrši služba božja:

- 7. maja ob 9. v Lindenheuvel,
- ob ½11 v. Gezellenhuis Emma,
- 14. maja ob 9. v Eijgelshoven,
- 21. maja ob 9. v Brunssum in Nieuwenhagen,
- 29. maja ob 9. v Nieuw Einde in Spekholzerheide.

Spremembe so torej v razdelitvi službe božje in sicer v Gezellenhuis Emma je sv. maša ob ½11. v Chevremontu odpade radi prvega sv. obhajila, v Spekholzerheide je pa sv. maša 4. nedeljo.

V bolnici v Heerlenu se nahajajo: Fr. Smerke iz Nieuwenhagen, Al. Bizjak iz Eijgelshoven, Ant. Rutar iz Eijgelshoven, Iv. Zakrajšek iz Lauradorp, Ivan Bušljeta in Pernar (zadnja dva Hrvata.)

Slovenskega duhovnika ne bo od 3. do 19. maja doma, ker potuje v Nemčijo.

Potne liste je poslal naš Konsulat Poslaništvu v Brussel v svrhu podaljšanja, pa jih do danes še ni prejel nazaj. Ko jih prejme, bo javljeno v našem listu. Odslej je treba takso za podaljšanje potnih listov plačati vnaprej.

Naše novo poslaništvo je sedaj v Bruselju in je njega naslov: Avenue Louise 271. Brussel, Belgie. Istemu poslaništvu je dodeljeno tudi izseljeniško izalanstvo, ki je s 1. aprilom razširilo svoj delokrog tudi na Holandijo.

Državne volitve so se vršile v Holandiji 26. aprila. Posamezne liste so dobile: katoliki R.K. Staatspartij) 28 mandator, socialisti 22, protestanska lista 10 mandatov, komunisti 4. — Kakor znano je komaj 1/3 Holandije katoliška, pa vendar so katoliki vedno najmočnejša stranka v parlamentu, z roko v roki se bore skupno za svoje pravice s protestanti. Že nad 12 let je 2/3 protestantski večini vladal katoliški ministrski predsednik, tudi sedaj dobe katoliki gotovo predsedniško mesto v vladi.

NAŠIM SLOVENCEM V NEMČIJI!

V majniku nas obišče slovenski duhovnik iz Holandije g. Drago Oberžan. V posameznih kolonijah bo prilika za prejem sv. zakramentov po sledečem redu:

3. maja zvečer ob 5. pridiga, večernice in spovedovanje drugo jutro spovedovanje, pridiga in sv. maša v Homberg-Hochheide.

Isti red velja za vse naslednje kraje!

- 4. maja v cerkvi sv. Jozefa v Lintfort,
- 5-6. maja v cerkvi Sv. Johann, Hamborn,
- 7. maja v cerkvi St. Norbert, Hamborn,
- 8. maja v cerkvi St. Peter, Hamborn,
- 9. maja v Walsum-Wehofen,
- 10. maja v Dahlhausen-Ruhr,
- 11. maja v Osterfeld. St. Joseph,
- 12. 13. 14. maja v Gladbeck, Lamberti,
- 15. maja Buer-Ludgeri,
- 16. maja v Brassert bei Marl.

BELGIJA.

Zwartberg.

Nedavno se je tu dogodila strašna nesreča, da je pred domačin pragom na vrtu v greznici utonil nedolžen otrok neke češke družine. Takim nesrečam bi se pač ne bi bilo težko izogniti, če bi se take greznice pokrile z deskami ali sicer zavarovale z ograjo, kar mora vsak pamaten človek pripoznati.

Kdar še ni tega storil, naj mu bo ta slučaj opomin! Greznice, ki so napolnjene z vodo in raznimi odpadki so globoke; nahajajo se na vrtovih — in večinoma nepokrite!

Izjava. Svoje izmišljene trditve, ki sem jih širil med našimi jugoslovanskimi izselenci v belgijskem Limburgu češ, da si je odbor društva sv. Barbare v Zwartbergu prilastil 4000 frankov, ki so bile darovane od Ministarstva Socijalne politike za društvo ter vse izpade, ki sem jih razširjal proti članom odbora in v škodo ter ugled društva tem potom obžalujem in preklicujem. Nadalje se odbornikom in društvu toplo zahvaljujem, da so odstopili od nadaljnjih izvajanj proti meni, ki bi doprinesla meni in tako vsej moji družini težke posledice.

V dokaz obžalovanja in hvaležnosti do prizanesljivosti lepe in socijalne poteze društva in njega odbornikov, bom skušal svoje storjeno nepremišljenost zopet poravnati.

Zwartberg, 9. aprila 1933.

Jozef Torkar.

Eysden.

Hipoma se je po bližji in širši okolici raznesla vest, da se je poslovil za vedno naš rojak Franc Tuš, gostilničar v Eysdenu. Predobro pozna vsak njegovo ime, saj je bil kot človek dobrega srca. Pokopali smo 8. aprila. Žalnega sprevoda se je udeležilo po večini vse jugoslovansko ljudstvo iz Eysdena ter večje deputacije iz drugih kolonij.

Našega Tuša ne bo več nazaj — Molimo k Bogu za njegovo dušo! Ženi naše sožalje!

Zahvala. Dovoljujem si po nenadni smrti mojega moža Franca najtoplejše se zahvaliti odboru Jugosl. podpornega društva v Eysdenu za vso izkazano naklonjenost, denarno podporo, za skrb, ki je prišla iz nesebičnosti do mojega moža! Istotako hvala vsem darovalcem vencev, vsem za tolažilne besede in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Marija Tuš.

V bolnici v Leuth se zdravi predsednik društva g. Franc Kovačič, tam se nahajata tudi Peter Haule in Anton Eržen.

Društvo je priredilo povoljno uspelo tomobolo, pri kateri se je razdelilo 52 dobitkov.

Winterslag.

Z motorjem se je onesrečil I. Pintar. Reveža so prepeljali v bolnico, kjer se zdravi.

Društvo je imelo na Velikonočni pondeljek lepo uspelo veselico v gostilniških prostorih g. Ružička. Na sporedu je bila prosta zabava in srečkanje.

Nad 1 leto se že nahaja v sanatoriju v Leuven g. Umek iz Winterslaga, Landmeterstr. 10.

Waterschei.

Umrli je vsled zastrupljenja krvi tekom 5 dni žena Amalija Kravanja, gostilničarka. Zapušča dva otroka in žalujočega moža. V družini je vladala lepa sloga, mož je zelo potr. Pogreba so se udeležili mnogi društveniki iz Winterslaga, med njimi g. Cesar, ki je v imenu društva položil venec na grob pokojnice.

KAKO SE SELE NAŠI JUGOSLOVANI.

Izseljenski komisariat z Zagrebu je izdal izseljensko statistiko Jugoslavije za leto 1932.

Izseljevanje v prekmorske dežele.

Po tej statistiki se je lansko leto izsedilo v prekmorske dežele 2454 oseb iz naše države, medtem ko se jih je leta 1931 izselilo 4808. Izseljevanje je tedaj bila za 48.95% manjše od predlanskega. Največ ljudi se je izselilo iz južnih krajev: samo iz savske banovine 819, iz primorske 463, iz donavske 400, iz vardarske 155, iz zetske 139, iz Belgrada 93, iz vrbaske 22, iz drinske 21, iz moravske 3. Iz Slovenije pa se je izselilo 339 oseb. Po poklicu so bili: 641 kvalificiranih delavcev, 607 poljedelcev, 419 družinskih članov, 400 nekvalificiranih delavcev in 387 prostih poklicev.

Po veri je med izseljenci bilo največ ljudi rimskih katoličanov, to je 1941, pravoslavni pa le 447. Na druge veroizpovedi jih pride neznatno število. Po državljanstvu jih je bilo 1600 z jugoslovanskim državljanstvom, vsi drugi pa so bili naturalizirani Jugoslovani.

Največ izseljencev se je izselilo v Združene države severne Amerike, namreč 1403 osebe, v Kanado 494, v Argentino 349, Čile 96, Avstralijo 83, Urugvaj 44, Novo Zelandijo 38, Bolivijo 18, Brazilijo 10, južno Afriko 7. 1286 izseljencev je bilo, ki so v domovini imeli svoje imetje, vsi drugi so bili brez imetja. 1390 izseljencev je v deželah, kamor so se izselili, imelo svoje sorodnike. Delo pa je bilo zagotovljeno le 2009 osebam. Vsi drugi so šli tja na slepo srečo.

Iz francoske luke Cherbourg se je odpeljalo 663 oseb, iz Bremena 451, iz Havra 448, iz Genove 204, iz Spilta 194, iz Trsta 171, iz Neaplja 108 oseb. Od vseh 2454 izseljencev jih je 936 šlo prvič v prekmorske kraje, 1326 drugič, 135 tretjič, 41 četrtič 16 pa celo petič.

Vračali so se iz prekmorskih dežel.

Iz prekmorskih dežel se je v teku leta 1932 vrnilo 6031 oseb, medtem ko se jih je leta 1931 vrnilo 8089, torej leta 1932 25.64% manj ko prejšnje leto. Največ se jih je vrnilo v južne kraje.

Po veri je bilo med njimi največ rimskih katoličanov, in sicer 4126 oseb, pravoslavni pa le 1548. Med vrnivšimi se je bilo 5439 jugoslovanskih državljanov ter 592 Jugoslovčanov, ki so tuji državljanji.

Največ se jih je vrnilo iz Združenih držav Severne Amerike, namreč 3265, iz Argentine 1078, iz Kanade 1057, iz Brazilije 179, iz Avstralije 133, iz Urugvaja 121, iz Nove Zelandije 59, iz Čile 50, iz južne Afrike 17, s Kube 8, iz Panama 8. Od vseh 6031 vrnivših se Jugoslovčanov jih je bilo 5713, ki so se vrnili prostovoljno in na svoje stroške, vsi drugi pa so bili ali repatriirani ali pa deportirani.

Izseljevanje v evropske dežele.

V evropske dežele je lansko leto odšlo za kruhom iz Jugoslavije 6642 oseb, medtem ko jih je prejšnje leto šlo v te kraje 10.560. Največ se jih je izselilo na Francosko, namreč 1947, v Turčijo 1433, v Romunijo 795, v Nemčijo 507, v Češkoslovaško 498, v Avstrijo 360, v Grčijo 320, v Albanijo 289, v Bolgarijo 179, v Madjarsko 114, na Holandsko 40, v Belgijo 31, v Švico 15, v Luksemburg 6, v druge evropske države pa 15.

Največ teh izseljencev je bilo iz južne Srbije (vardarska banovina), odkoder je šlo 2527 oseb. Za južno Srbijo pa je takoj na vrsti Slovenija, odkoder je šlo po evropskem kontinentu za kruhom 2227 oseb. Iz primorske banovine (Dalmacije) jih je bilo 523, iz savske 503, iz zetske 344, iz Belgrada 291, iz donavske 108, iz moravske 75, iz vrbaske 38, iz drinske 6.

Iz evropskih držav so se vrnili.

V teku leta 1932 se je iz evropskih držav vrnilo v domovino 8209 naših izseljencev, medtem ko se jih je prejšnje leto vrnilo 10.046. Največ se jih je vrnilo iz Francije, in sicer 4834, iz Belgije 876, iz Nemčije 541, iz Avstrije 399, iz Češkoslovaške 263, s Holandskega 262, iz Romunije 252, iz Turčije 292, iz Grčije 148, iz Bolgarije 122.

Od teh, ki so se vrnili, je bilo največ Slovencev, namreč 3021. V savsko banovino se jih je vrnilo 2555, v Dalmacijo 1262, v druge kraje pa manj. Po poklicu je bilo največ poljedelcev (3641), nekvalificiranih delavcev 2540, kvalificiranih 750, družinskih članov brez raslužka 634, prostih poklicev 444. Po starosti jih je bilo 4032 starih med 18. in 30. letom, o 31 do 50 let jih je bilo 3221, nad 50 let 306, izpod 18 let pa 650.

Po veri jih je bilo 5640 katoličanov in 1565 pravoslavni. Med 8209 vrnivšimi se izseljenci se jih je vrnilo 7840 na lastne stroške in prostovoljno, 287 je bilo deportiranih, 82 pa izgnanih.

Te številke nam nudijo precej zgovorno sliko o gospodarskih razmerah v posameznih delih naše države in tudi o razmerah drugod.

DELAVSKA VPRAŠANJA.

Cerkev drži z bogatini.

Nasprotniki Cerkve se kaj radi poslužujejo — če gre zato, da pridobe zase tudi delavstvo — že do skrajnosti obrabljenе krilatice: Cerkev drži z bogatini. Dokazov za to trditev seveda nimajo, kvečjemu ti pokažejo katoličane, ki žive nekrščansko. Ne vedo pa in nečejo vedeti, da je Kristov nauk odpravil suženjstvo, da krščanska dobroteljskost podpira milijone revežev, da je le Kristusova Cerkev zmožna vzgajati misijonarje — heroje in velikane, ki prinašajo najbednejšim na zemlji luč Resnice.

Kako drži Cerkev z bogatini, dokazujejo brez dvoma tudi

papeževe okrožnice o delavskem vprašanju. Posebno značilne so v tem oziru besede Pija XI., ki zavrača trditev, da bi se Cerkev zavzemala za bogate. Pove po odkrito, da so krivi nerazpoloženja, ki med nekaterimi delavci še vlada napram Cerkvi, tudi katoličani (ne Cerkev). Papež pravi: „Res je žalostno, častiti bratje, da so bili in so še, ki se imajo za katoličane, a se komaj spominjajo tiste vzvišene zapovedi pravičnosti in ljubezni, ki nam ne veleva samo, dajati vsakemu, kar je njegova, temveč tudi, pomagati potrebnim bratom kakor samemu Gospodu Kristusu, in kar je hujše, ki se ne boje iz pohlepa po dobičku pritiskati delavce. Da, so celo taki, ki zlorabijo vero samo in skušajo z njenim imenom pokriti svoje krivice, da bi se ubranili popolnoma upravičenih delavskih zahtev. Njih ravnanja ne bomo nikoli nehali resno obsojati. Oni so namreč krivi, da se je moglo, četudi neupravičeno, o Cerkvi sumiti in da se ji očita, kakor da se zavzema za bogate, a ne meni za težave in potrebe tistih, ki so tako rekoč oropani naravne dediščine. Vsa zgodovina Cerkve pričča, da so ti očitki nezasluženi in krivični, tudi okrožnica, ki obhajamo nje štiridesetletnico, je zadosten dokaz, da je le po veliki krivici mogoče Cerkev in nje nauk tako klevetati in grditi.“

Zena in delo.

Ena najusodnejših posledic industrijalizacije je pritegnitev žene v tovarno; v tem trenutku sta uničeni žena in družina. Žena je v tistem trenutku zašla na tujo pot, na tisto pot, ki silno redkokrat pelje do pravega cilja. Ne glede na to, da je tovarniško delo za ženo nenaravno, njemu telesnemu ustroju neprimerno in nezdravo, pušča tovarniško delo na našem ženstvu še druge, za človeško družbo morebiti še hujše posledice. Tovarniško delo podira človeštvu zadnje stebre, na katerih sloni naša kultura. Kdo naj nadomesti ženo — mater, ženo-vzgojiteljico, ženo-propovednico srčne kulture, razširjevalko dobrodelnosti, tolažnico žalostnih?

Človeštvo skuša ubežati na razne načine. Ustanavljajo se zavetišča za otroke onih mater, ki delajo v tovarnah, z zakoni se prepoveduje nočno delo za ženske, z zakoni se določa minimalna plača, se določa maksimalni delovni čas itd. — Vidimo trud Mednarodnega urada dela, vidimo prizadevanje zakonodajca, pa gre vendar na slabše. Pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani se n. pr. opazuje, da je relativno vedno več zavarovanih žena, nasprotno pa relativno število moških zavarovancev stalno pada.

Težko je najti vse vzroke tega usodnega pojava. Brez dvoma pa mora v mnogih slučajih žena na delo zato, ker je moževa plača nezadostna. Toda čemu silijo v mesto in v tovarne dekleta iz dežele, ki bi mogle ostati na svojem domu in pri delu, ki je njihovim telesnim in duševnim lastnostim najprimernejše? Kapitalistični duh je znal s sredstvi, ki so mu na razpolag in z vztrajnostjo, ki je le niemu lastna, vzbuditi potrebo po ogromni množini nepotrebnih predmetov. Moda je njegov prigianič, reklama pa uspešen snubač. Seveda je treba za vse to denarja. Tedaj se poiavi kapitalist in ponudi dva ali tri Din na uro in uspeh je gotov.

Ali je možoč dvig naroda, države in človeštva v takih okolčinah? Zdrava družba bo nastala le po zdravi družini; družina pa bo zdrava šele tedaj, ko bo imela telesno in duhovno zdravo mater. Tovarne (in tudi pisarne) pa so uničevalci prave ženskosti in materinstva.

Ljubezen in ne sovraštvo.....

Delavec ima mnogo sovražnikov. Njegov največji sovražnik je kapitalist, to je tisti podjetnik, ki misli, da je delavec blago ali stroj ter sredstvo za kopičenje bogastva in brezmeinih dobičkov. Ta kapitalist se ni rodil šele v dvajsetem stoletju, ampak je živel že pred Kristusom in že tedaj izžemal delavno ljudstvo, kakor ga izžema še dandanes.

Velik sovražnik delavstva pa je tudi — demagog. Demagog je tisti človek, ki se dela za prijatelja delavstva, pa je le prijatelj svojih sebičnih koristi, ki obeta delavstvu raj na tej zemlji, čeprav ve dobro, da tega sveta nikdar nihče ne bo spremenil v raj. Demagog samo govori, dela pa ničesar.

Tretji sovražnik delavca pa je tisti človek, ki misli, da ima borbo za delavske pravice v zakupu in skrbno pazi, da mu kdo ne poseže na to polje. To je dela zato, da mu kdo — sposobnejši — ne vzame voditeljskega mesta. Ob vsaki priliki trka na svoje prsi, češ, glejte me, kako se borim za Vas, tovariši in sodrugi, takoj nato pa kliče ogenj in žveplo na glavo onih, ki njega nočejo poslušati. Vsaka njegova beseda je polna sovraštva, vsaka njegova kretnja pomeni sovraštvo. Sovraštvo je njegovo orožje.

Kristus pa je prišel, da prenovi svet v ljubezni. Delal je z ljubeznijo in učil je ljubezen. Zato ne more biti njegov prijatelj oni, ki oznanja sovraštvo, včasih celo v Njegovem imenu. Tudi nobeno gibanje in noben pokret, ki raste iz sovraštva, ne more imeti uspeha.

Ljubezen in ne sovraštvo naj spremlja vse naše delo pri borbi za pravice delavstva.

Drobne vesti — v par vrstah.

Delavska podporna zveza v Washingtonu računa, da je v Severni Ameriki brez kruha 27 milijonov ljudi, če upoštevamo tudi svojce brezposelnih delavcev.

200 Milijonov dinarjev je izgubilo delavstvo v Sloveniji zaradi brezposelnosti že v letošnjem letu.

Število brezposelnih tudi v Franciji stalno narašča in je po uradnih podatkih število registriranih brezposelnih delavcev v pol meseca naraslo za 13.000 oseb.

1.129.654 so imeli začetkom januarja letos v Italiji brezposelnih delavcev, od teh prejema samo 298.000 oseb denarno državno podporo.

1.300.000 Dinarjev so znašale podpore Javne borze dela v Ljubljani za brezposelne delavce.

IZ ŽIVLJENJA ZNAMENITIH SLOVENSКИH MOŽ.

(Že v januarski številki smo letos priobčili prav kratek opis življenja našega Antona Martina Slomška. V naslednjem podajamo nekaj odlomkov iz Slomškovih mladih dni. Istotako priobčujemo kratek življenjepisa dr. Kreka. V prihodnjih številkah želimo priobčiti še več takih življenjepisov naših znamenitih slovenskih mož, ki jih mora poznati tudi vsak izseljenec. Gotovo boste te članke z zanimanjem prebirali. Uredništvo.)

Iz Slomškovih mladih dni.

Tonček gre k birmi.

Ko se je mladi Tonček pripravljal za birmo, mu je mati dejala:

„Tonček, botra si pa izvoli sam! Ampak gledati moraš, da si izbereš tistega moža, ki zna najbolje krščanski nauk.“

Tonček je te materine besede resno preudaril. Potem pa se je postavil na kraj, kjer je mogel pri krščanskem nauku pregledati vso cerkev. Neki preprost in reven kmet je po njegovem mnenju najbolje odgovarjal; njega si je izbral za botra.

Ko je kaplan Prašnikar pri izpraševanju vprašal Tončka za botrovo ime, se je zelo začudil, da si je sin tako premožne hiše izvolil tako revnega kmeta. Po kratkem premisleku pa je odgovoril:

„Prav si storil! Boljšega botra si nisi mogel izbrati. Je sicer reven in preprost kmet, a moder in spoštovan mož.“

Slomšek je v zadnjem letu svojeega življenja sam pripovedoval ta dogodek in pristavil: „In Bog je blagoslovil mladeniča; on se je šolal, postal duhovnik in slednjič celo škof.“

Tonček bi moral postati kmet.

Po treh letih pouka v ponikovski šoli bi se bil moral Tonček oprijeti kmetskega dela. Kaplanu Prašnikarju pa je bilo žal marljivega in nadarjenega dečka in premišljeval je, kako bi pregovoril starše, naj ga pošljejo naprej v šolo, da postane gospod.

Tončekov oče Marko pa o šoli ni hotel ničesar slišati. „Moj

Anton bo kmet in Slom bo nekoč njegovo posestvo" je vedno govoril.

In Tonček se je moral lotiti dela, a z duhom je bil še vedno v šoli. Kmetijskega dela se na noben način ni mogel privaditi. Vsak pač ni za vsako delo ustvarjen!

Zaradi njegove ljubezni do knjig se mu je nekega dne nekaj neprijetnega zgodilo. Z očetom sta bila na polju. Oče je oral, Tonček ja gonil. Med oranjem je Tonček večkrat vzel knjigo, ki jo je bil naskrivaj vzel s seboj, iz žepa ter pogledal vanjo, da bi to ali ono reč ponovil.

Pa ga je zasačil pri tem oče. Jezno je zakričal nad njim: „Kmet boš in delal boš; le mestni gospodje bukve s seboj nosijo; nikdar več ne smeš bukvic nositi na delo!”

Debele solze so se vtilile ubogemu Tončku po licu. — A ugovarjati ni smel.....

Tonček gre v mestne šole.

Tončkova mati pa je bila drugačnih misli. Njena srčna želja je bila, da bi postal Tonček duhovnik. Premišljevala je, kako bi omečila trdo očetovo srce in ga pregovorila, da pusti Tončka v mestne šole. Njen trud je bil zastoj.

Slednjič se je Tončkova mati zatekla h kaplanu Prašnikarju in mu potožila svoje gorje. Dobri gospod kaplan se je znova zavzel za Tončka. Obiskal je njegovega očeta in mu začel prigovarjati:

„Dajte Antona v mestne šole, da študira naprej! Njega je Bog za drug poklic odločil. Kmetijski stan, dobro peljan, je naj lepši stan, a vendar v drugem stanu, za kakršnega je Anton ustvarjen, se Bogu in ljudem lahko več dobrega stori...”

Oče Marko se je nazadnje vdal in — čeprav nerad — privolil, da gre njegov sin v mestno šolo.

Ko se je o veliki noči l. 1814. mladi Tonček poslavljal od doma je izrekel kaplan te-le znamenite preroške besede: „Boste videli, vaš Tonček bo postal še velik gospod.”

Tako se je tudi zgodilo.

Jože Mlaker:

DR. JANEZ EVANGELIST KREK.

Pogled v preteklost prikazuje, da so obdobja, v katera se posebno radi spovračamo; pravimo, da so pomembna. Pomembna, ker so se vzdignila iz enakomernega časovnega toka z idejami, ki so v njih vzcvitale in jih osvetljevale, pa bodisi, da je bilo to v duhovnem ali gospodarskem redu. In kakor je res, da ideje vodijo svet, je ravno tako tudi resnica, da je za vsako idejo treba ljudi, ki jo znajo uporabiti tako, da postane kvas novemu življenju. Zato je vedno tako, da imamo v dobi velikih idejnih pokretov tudi velike ljudi in da neredko vrednotimo zgodovinske čase po velikih ljudeh, zakaj često je tudi tako, da bi velikega časa ne bilo, ako bi ne bilo teh ljudi. Tako je bilo pri nas Slovencih. Skoraj tri desetletja je šla po Krekovem vzponu vedno navzgor naša zgodovinska pot, ker jo je začrtal veliki Krek.

V brezizraznem mrtvilo devetdesetih let je stopil med nas in se vsidral med nami. Odprl je svoje zakladnice in sipal, sipal venomer in polnil tokove narodnega življenja

.....mož, ko zrno klen in zdrav;
ta, kakor ni knjigo, ljudi je brati znal;
tako zatopil se je v tajnopis
človeka našega, da je odtis
njegovih najglobočjih sanj
užgal pekočo stigmo vanj. (Zupančič.)

Z gorko ljubeznijo pravega slovenskega idealista je objel in pritisnil nase revne in male v malem narodiču v večno lepi misli krščanske ljubezni, čist in nesebičen, a prav zato velik kot starozakonski prerok.

Bog mu je darove dal, ki so ga usposabljali za vodnika. Dana mu je bila tista čudovita moč, da je pritegnil nase ljudi vseh vrst: kmete in delavce, dijake in odraslo inteligenco. Težko se mu je opiral celo nasprotnik, pa bodisi, da je nastopal kot profesor, organizator ali govornik na shodu in v par-

lamentu. Njegova naobrazba mu je služila, da se je lahko kretal skoraj na vseh toriščih človeškega kulturnega udejstvovanja.

Um, srce in domišljija, veda in potreba, to se je pri njem vezalo v celoto. Poznal je človekovo slabost, a veroval v odrešenje človeka. Stal je med malim narodom, a njegov duh se je dvigal v višave. Obilne misli ter sočutje mu je odpiralo oko za vsak položaj, za vsako osebo, tako, da je poživljajoče vpliva na vse strani, bodisi na gorskega župnika, bodisi na mestnega delavca. Kadar je govoril, je šlo v osrčja, da bi „od radosti jokal in vriskal od žalosti”, kakor takrat v državnem zboru, ko je očital Poljakom propalost, da so glasno ihteli, ko jih je zamajal z besedo, ki je bila kot „pesem” mladosti, ki stoji na bojnem polju — visoko pred njo svetli prapor — pa naj čaka nanj karkoli: smrt ali življenje, vsem pošilja nasproti neusmiljeni pozdrav.

Bil je mož izrednih zmožnosti, a predvsem mož poguma in silne volje. Vedno je naglašal: kjer je volja, tam je tudi pot. „Kadar se izkaže, da je kaka reč neobhodno potrebna, mora biti tudi mogoča. Takrat se ne sme ustrašiti nobenih težav, junaško naprej, velja ob takem času. Morda ne doseže sam: kar je nameraval, morda pade, a brezdvomno oddobri nekaj skal, da je tistim, ki gredo za njim lažja pot in da oni tem bolj gotovo pridejo do cilja.” Bil je kovač, ki je neprestano koval in učil z besedo in vzgledom, naj si sami kujemo svojo usodo.

V dve vrsti je razdelil ljudi glede na voljo: v ampak-evce, in torej-evce. V nekem tečaju je v razgovoru dejal: „Ta ali oni bo takrat, ko ga skušal pridobiti za kako koristno delo, pritrjeval, a ko bo treba, bo prišel iz njegovih ust „ampak” in ne bo storil ničesar; drugi te bo pa takrat, ko ga pregovarjaš morebiti mrko gledal, bo ugovarjal, — a če ga boš prepričal, bo rekel „torej!” in storil to, kar odgovarja njegovemu prepričanju”. Krek je bil torej-evce.

Zato se pa ni nikdar pomišljal; bil je nož dela. „Ljudstvu je treba povedati, da s pričakovanjem kralja Matjaža in nič. Kdor misli, da bo z odprtimi ustmi in s prekrizanimi rokami pričakoval dobrot od zgoraj, se moti!” Nekaj mesecev pred smrtjo je zapisal besede, ki dokazujejo, kako globoko se je te resnice zavedal: „Zeli bomo mu na juju samo to, kar si bomo z zavihanimi rokavi sami pridelali in priborili.” Sam je koval z najtežjim kladivom in ob najhujšem ognju. S posebno ljubeznijo se je lotil dela, ki se je zdelo drugim pretežko ali prenizko. Ni gledal na to, katero delo je na zunaj častno, ampak predvsem na to, ali je potrebno. Nikomur ni svetoval ničesar, česar bi v njegovem položaju sam ne storil. Več je zahteval od sebe kot od drugih. Zato mu ni bilo mar telesnih naporov, zato mu je vedno primanjkovalo časa, da je primahal včasih pred slušatelje v škornjih, ves blaten, ker je prišel naravnost od shoda, ki ga je imel prejšni večer, Bog ve kje, in se je moral voziti čez noč, da je zamogel pravočasno predavati.

Edino iz njegovega pojmovanja dela je mogoče razumeti napore, ki so jih zahtevali mnogoštevilni shodi na kmetih, kakor jih pred njim še nihče ni gojil, ki so bili vzajemna šola, kjer je Krek sodil misli, ter z njimi preromal vso domovino: Kranjsko, Štajersko, Koroško, Primorsko. Kjer je bila ravna jo je prevozil, kjer je bila gorata, jo je prehodil.

Kjerkoli je bilo treba, ni čakal na drugega, temveč je prvi zgrabil sam: treba je bilo zgraditi sitarsko zadrugo, Krek je našel tržišče, kamor bo zadružnik najbolje prodal svoje proizvode; treba je bilo graditi delavske domove, Krek je našel kredit; ko je bilo treba zvezo zadrug, je Krek našel pravo pot; treba je bilo misliti na to, kako bo slovenska kmetica najbolj primerno novemu času gospodinjala; Krek je napravil, da so se v Ljubljani začeli tečaji za kmetijska dekleta. Videl je socialni položaj žene v modernem času in organiziral delavke ter zastavil pero in besedo za njene pravice.

Ni stavil katedral, ni snoval galerij, veličina njegova je v tem, ker je vse delo zastavil v to, da dvigne v človeku in narodu njegovo človeško dostojanstvo.

(Se nadaljuje.)

Banka Baruch ♦ Paris

Naslov za brzojavke:
JUGOBARUCH PARIS 22

15, rue Lafayette, 15

Telefon: Trinité 81-74
Trinité 81-75

Banka jugoslovanskih izseljencev v

Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu

Nakazuje denar v vse kraje Jugoslavije najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu.

Na izrecno zahtevo pošlje dinarske bankovce tudi v Holandijo.

Vsi poštni uradi v Holandiji sprejemajo vplačila na naš
ČEKOVNI RAČUN STEVILKA 145866

Položnice se dobe pri vseh poštnih uradih kakor tudi pri nas brezplačno. Hitra in točna postrežba.

AMSTERDAMSKA BANKA
PODRUZNICA HEERLEN

TU SE DOBE VEDNO
DINARJI PO NAJBOLJSI
VALUTI.

Najboljsi in najprimernejši holandski katoliški dnevnik za Slovence v Limburgu je

LIMBURGSCH DAGBLAD

S SVOJO VISOKO ZAVAROVALNICO

UPRAVA: HEERLEN, NOBELSTRAAT No 13.

PODRUZNICE: KERKRADE, Einderstraat 38
SITTARD, St. Petrusstraat 4
MAASTRICHT, Stationstr. 43

Narocnina: cetrletno 2.65 fl, mesечно 0.90, in tedensko 0.20 fl

Z.H.B. PIVO

MORATE ZAHTEVATI!
DOBITE GA POVSOD
ZALOGA

DEN HAAG

HEERLEN

TELEFON 205

Zahtevajte Z.H.B. pivo v steklenicah! Kdor ga enkrat poskusi, ostane stalen odjemalec